การวิเคราะห์สุขภาพด้านการเงินของสหกรณ์การเกษตรอำเภอ ในจังหวัดเชียงราย : โดยใช้ตัวชี้วัดทางการเงิน

An Analysis of Financial Health of District Agricultural Cooperatives In Chiang Rai Province : by Using Financial Indicators

โพธิ์ตะวัน ทียอตระกูล[1*] ปานฉัตร อาการักษ์[2] จิรภา ศักดิ์กิตติมาลัย[2]
[1]บัญชีมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
[2]อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
Potawan Teeyotragoon[1*] Panchat Akarak[2] Jirapha Sakkittimalai[2]
[1]Master of Accountancy Major Field Accountancy Chiang Rai Rajabhat University
[2]Thesis Advisor
tawan90008@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบสุขภาพด้านการเงินของสหกรณ์การเกษตรอำเภอในจังหวัดเชียงราย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากรายงานทางการเงินของสหกรณ์การเกษตรอำเภอในจังหวัดเชียงรายจำนวน 10 แห่งที่ได้รับการตรวจสอบและรับรองความถูกต้องจากสำนักตรวจบัญชีสหกรณ์จังหวัดเชียงรายแล้ว โดยทำการวิเคราะห์ใน 4 ด้านคือ สภาพคล่อง ความสามารถในการบริหารสินทรัพย์ ความสามารถในการบริหารหนี้สิน และความสามารถในการทำกำไร โดยใช้ตัวชี้วัดทางการเงินสามารถจำแนกความแตกต่างในสุขภาพด้านการเงินของสหกรณ์การเกษตรอำเภอในจังหวัดเชียงราย ซึ่งมีสุขภาพด้านการเงินที่ดีถึงดีมากจำนวน 7 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 70 ส่วนอีก 3 แห่งมีผลการดำเนินงานขาดทุน คิดเป็นร้อยละ 30 และเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลการวิจัยในภาพรวมพบว่า สหกรณ์การเกษตรเมืองพาน จำกัด เป็นสหกรณ์ที่มีวิธีปฏิบัติเป็นเลิศหรือ Best Practice ส่งผลให้มีสุขภาพด้านการเงินอยู่ในระดับดีที่สุดโดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยในทุกด้านสูงสุด รองลงมาคือสหกรณ์การเกษตรเมืองเชียงราย จำกัด แต่สหกรณ์การเกษตรเชียงแสน จำกัด มีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมทุกด้านต่ำสุดในแต่ละด้านพบว่าอัตราสภาพคล่อง (Liquidity Ratios) สหกรณ์การเกษตรเมืองเทิง จำกัด มีสภาพคล่องดีที่สุดโดยมีอัตราเงินทุนหมุนเวียนและอัตราเงินทุนหมุนเวียนเร็วสูงสุด อัตราความสามารถในการบริหารสินทรัพย์ (Assets Management Ratios) สหกรณ์การเกษตรเมืองเชียงราย จำกัด มีความสามารถในการบริหารสินทรัพย์ดีที่สุด โดยมีอัตราการหมุนของลูกหนี้และอัตราการหมุนของสินค้าสูงสุด รวมทั้งมีระยะเวลาถัวเฉลี่ยในการเก็บหนี้และมีระยะเวลาในการขายสินค้าสั้นที่สุด อัตราความสามารถในการบริหารหนี้สิน (Debt Management Ratios) สหกรณ์การเกษตรเมืองพาน จำกัด มีความสามารถในการบริหารหนี้สินได้ดีที่สุดโดยมีอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม และอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้นต่ำที่สุด รวมทั้งมีอัตราส่วนแสดงความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ยสูงสุดและอัตราความสามารถในการทำกำไร (Profitability Ratios) สหกรณ์การเกษตรเมืองพาน จำกัด มีความสามารถในการทำกำไรดีที่สุดโดยมีอัตรากำไรขั้นต้น อัตรากำไรจากการดำเนินงาน และอัตรากำไรสุทธิสูงที่สุด รวมทั้งมีอัตราผลตอบแทนต่อส่วนผู้ถือหุ้นสามัญอยู่ในเกณฑ์ดี

คำสำคัญ: การวิเคราะห์สุขภาพด้านการเงิน ตัวชี้วัดทางการเงิน

Abstract

The purpose of this research was to analyze and compare financial health of District Agricultural Cooperatives in Chiang Rai Province. The data was collected from financial reports of 10 District Agricultural Cooperatives in Chiang Rai Province which were inspected and certified by Chiang Rai Office of Agricultural Cooperative Auditing. The analysis was done in four aspects namely, Liquidity Ratios, Assets Management Ratios, Debt Management Ratios, and Profitability Ratios. The analysis used financial indicators. The analysis distinguished financial health of district agricultural cooperatives in Chiang Rai Province. There were 7district agricultural cooperatives which was 70 % had financial health ranged from good to very good level. The rest were 3 district agricultural cooperatives had loss in operating results which was 30 % of all.

The research results in general revealed that Mueang Phan Agricultural Cooperative Ltd. was the best practice cooperative. This resulted the financial health of the cooperative was at the best level with highest means in all areas. The second best practice was Mueang Chiang Rai Agricultural Cooperative Ltd. but Chiang Saen Agricultural Cooperative Ltd. was with the lowest means in all areas. Liquidity Ratios of Mueang Thoeng Agricultural Cooperative Ltd. was the best Liquidity Ratios with the best Current Ratio and Quick Ratio. In individual areas found that: Assets Management Ratios, Mueang Chiang Rai Agricultural Cooperative Ltd. did the best Assets Management Ratios by having the highest Account Receivable Turnover Ratio and Inventory Turnover Ratio. Besides, Muang Chiang Rai Agricultural Cooperative Ltd. spent the shortest time for Day Sales Outstanding and Day Supply in Inventory. Debt Management Ratios, Mueang Phan Agricultural Cooperative Ltd. did the best Debt Management Ratios by having the lowest Debt Ratio and Debt to Equity Ratio. Besides, it had the highest Time Interest Earned Ratio. Profitability Ratios, Mueang Phan Agricultural Cooperative Ltd. did the best Profitability Ratios by having the highest Gross Margin Ratio, Operating Margin Ratio, and Net Profit Margin Ratio. Besides, it had a good Return on Common stock Equity.

Keyword: An Analysis of Financial Health, Financial Indicators

บทนำ

สหกรณ์การเกษตรในจังหวัดเชียงราย จัดตั้งขึ้นในรูปแบบของสหกรณ์การเกษตรอำเภอซึ่งในปัจจุบันที่ยังสามารถดำเนินการอยู่ได้ตามปกติ (ข้อมูล ณ วันที่ 31 มีนาคม 2558) มีจำนวนทั้งสิ้น 10 แห่ง มีสมาชิกรวมกันทั้งหมด 48,130 คน มีจำนวนเงินทุนสุทธิรวมทั้งสิ้น 1,679,740,861.99 บาท ผลการดำเนินงานและปัญหาถูกสะท้อนออกมาให้เห็นชัดเจนในรูปของรายงานทางการเงิน จากโปรแกรมบัญชีของสหกรณ์การเกษตรเมืองเชียงราย ซึ่งบางส่วนได้รับคำแนะนำเพิ่มเติมและรับรองระบบจากสำนักตรวจบัญชีสหกรณ์จังหวัดเชียงราย ซึ่งทำให้รูปแบบและระบบการรายงานของสหกรณ์การเกษตรเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ในขณะเดียวกัน ส่วนที่ไม่สามารถดำเนินการได้ตามปกติมีอยู่หลายแห่ง พบปัญหาว่า ไม่สามารถปิดบัญชีได้เป็นเวลาหลายรอบระยะเวลาบัญชี ซึ่งเจ้าหน้าที่ภาครัฐได้แก่สำนักตรวจบัญชีสหกรณ์จังหวัดเชียงรายไม่สามารถทำการตรวจสอบบัญชีและรับรองบัญชีได้ (นันทนา น้อยบุญเติม, สัมภาษณ์) และบางแห่งได้เลิกกิจการไป ซึ่งปัญหาดังกล่าวเป็นเสมือนสัญญาณเตือนภัยในความอยู่รอดของกิจการสหกรณ์การเกษตรอำเภอ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อสมาชิกของสหกรณ์เป็นอย่างมาก ในการได้รับการคืนทุนจากการเรียกค่าหุ้น รวมทั้งผลประโยชน์อันพึงจะได้รับของสมาชิกในหลายประการ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาถึงสุขภาพทางการเงินของสหกรณ์การเกษตรอำเภอที่ยังดำเนินการอยู่ว่ามีสภาพกิจการเป็นอย่างไร มีความมั่นคงหรือไม่ และมีแนวโน้มในการพัฒนาในอนาคตเพียงใด โดยการใช้เครื่องมือชี้วัดทางการเงินอันได้แก่การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินในมุมมองทั้งหมด 4 ด้าน คือ สภาพคล่อง ความสามารถในการบริหารสินทรัพย์ ความสามารถในการบริหารหนี้สินหรือสภาพความเสี่ยงและความสามารถในการทำกำไร ทั้งนี้เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและศรัทธาให้กับบรรดาสมาชิกซึ่งเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอันดับแรกของสหกรณ์การเกษตรในแต่ละเขตพื้นที่รวมทั้งหน่วยงานภาครัฐและผู้ที่สนใจโดยทั่วไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อวิเคราะห์สุขภาพด้านการเงินของสหกรณ์การเกษตรอำเภอในจังหวัดเชียงรายใน ปี พ.ศ. 2558
2. เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบสุขภาพด้านการเงินของสหกรณ์การเกษตรอำเภอในจังหวัดเชียงรายในปี พ.ศ. 2557 และปี พ.ศ. 2558
3. เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบสุขภาพด้านการเงินของสหกรณ์การเกษตรอำเภอในแต่ละเขตอำเภอในจังหวัดเชียงราย ปี พ.ศ. 2558

สมมติฐานการวิจัย

1. เครื่องมือชี้วัดทางการเงินสามารถจำแนกความแตกต่างในสุขภาพด้านการเงินของสหกรณ์การเกษตรอำเภอในจังหวัดเชียงราย
2. สุขภาพด้านการเงินของสหกรณ์การเกษตรอำเภอในจังหวัดเชียงรายมีสุขภาพทางการเงินที่ดีถึงดีมาก มากกว่าร้อยละ 50

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สุขภาพด้านการเงินของสหกรณ์การเกษตรอำเภอในจังหวัดเชียงราย ปี พ.ศ. 2558 และเพื่อทำการเปรียบเทียบสุขภาพด้านการเงินในปี พ.ศ. 2557 และปี พ.ศ. 2558 รวมทั้งเปรียบเทียบสุขภาพด้านการเงินในแต่ละเขตอำเภอ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ สหกรณ์การเกษตรอำเภอในจังหวัดเชียงรายที่ดำเนินกิจการตามปกติ จำนวน 10 แห่ง ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยได้ศึกษาค้าโดยใช้กรอบเนื้อหาตามตัวชี้วัดทางการเงินอันได้แก่ อัตราส่วนทางการเงิน เพื่อทำการวิเคราะห์สุขภาพด้านการเงินของสหกรณ์การเกษตรอำเภอในจังหวัดเชียงราย ใน 4 มุมมองดังต่อไปนี้ สภาพคล่อง (Liquidity) ความสามารถในการบริหารสินทรัพย์ (Assets Management) ความสามารถในการบริหารหนี้สิน (Debt Management) และความสามารถในการทำกำไร (Profitability)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบฟอร์มการวิเคราะห์รายงานทางการเงินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแบ่งเป็น 4 ด้าน คือ อัตราส่วนวิเคราะห์สภาพคล่อง อัตราส่วนวิเคราะห์ความสามารถในการบริหารสินทรัพย์ อัตราส่วนความสามารถในการบริหารหนี้และอัตราส่วนวิเคราะห์ความสามารถในการทำกำไร การเก็บรวบรวมข้อมูลจากสำนักตรวจบัญชีสหกรณ์จังหวัดเชียงรายโดยดำเนินการดังนี้ ผู้วิจัยขอหนังสือจากวิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงรายซึ่งเป็นหน่วยงานที่ผู้วิจัยสังกัด ถึงสำนักตรวจบัญชีสหกรณ์จังหวัดเชียงราย ขอความอนุเคราะห์จากหัวหน้าสำนักตรวจบัญชีสหกรณ์จังหวัดเชียงราย เพื่อขอคัดสำเนารายงานทางการเงินในปี พ.ศ. 2556, 2557 และ 2558 และผู้วิจัยทำการกรอกข้อมูลตัวเลขจากรายงานทางการเงินลงบนเครื่องมือที่จัดทำขึ้นตรงกับด้านที่ทำการวิเคราะห์ แทนค่าในสูตร คำนวณหาผลลัพธ์ตามหน่วยวัดค่า และเปรียบเทียบผลต่าง เพื่อสังเกตการเปลี่ยนแปลง

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยในแต่ละด้าน จากการวิเคราะห์สุขภาพด้านการเงินของสหกรณ์การเกษตรอำเภอในจังหวัดเชียงรายใน 4 ด้านคือ ด้านสภาพคล่อง ด้านความสามารถในการบริหารสินทรัพย์ ด้านความสามารถในการบริหารหนี้สิน และความสามารถในการทำกำไร ในปี พ.ศ. 2558 โดยใช้ตัวชี้วัดทางการเงิน สามารถจำแนกความแตกต่างในสุขภาพด้านการเงินของสหกรณ์การเกษตรอำเภอได้ จากสหกรณ์การเกษตรอำเภอจำนวน 10 แห่ง มีสุขภาพด้านด้านเงินที่ดีถึงดีมากจำนวน 7 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 70 ส่วนอีก 3 แห่งมีผลการดำเนินงานขาดทุน คิดเป็นร้อยละ 30 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสรุปผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้

1.1 สภาพคล่อง (Liquidity Ratios) สหกรณ์การเกษตรเมืองเทิง จำกัดมีสภาพคล่องสูงสุดคือ อัตราเงินทุนหมุนเวียน 0.94 เท่า ซึ่งเท่ากับสภาพคล่องของสหกรณ์การเกษตรแม่จัน จำกัด และสำหรับอัตราทุนหมุนเวียนเร็ว สหกรณ์การเกษตรเมืองเทิง จำกัด มีอัตรานี้สูงสุด 0.92 เท่า เช่นกัน

1.2 ความสามารถในการบริหารสินทรัพย์ (Assets Management Ratios) สหกรณ์การเกษตรเมืองเชียงราย จำกัด มีความสามารถในการบริหารสินทรัพย์สูงสุด กล่าวคือ สหกรณ์สามารถบริหารลูกหนี้และขายสินค้าได้หลายครั้งในรอบระยะเวลาบัญชี โดยมีอัตราการหมุนของลูกหนี้สูงสุดคือ 53.07 รอบ รวมทั้งมีระยะเวลาถัวเฉลี่ยในการเก็บหนี้เพียง 6 วันเท่านั้น นอกจากนี้สหกรณ์ยังสามารถบริหารสินค้าคงเหลือ โดยสามารถจำหน่ายสินค้าคงเหลือได้อย่างรวดเร็วโดยมีอัตราการหมุนของสินค้าถึง 53.06 รอบ และมีระยะเวลาในการขายสินค้าเพียงแค่ 6 วัน เช่นกัน

1.3 ความสามารถในการบริหารหนี้สิน (Debt Management Ratios) สหกรณ์การเกษตรเมืองพาน จำกัด มีความสามารถในการบริหารหนี้สินได้ดีที่สุดเนื่องจากสหกรณ์มีอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวมต่ำสุดคือ 0.56 เท่า และมีอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้นต่ำสุดคือ 1.31 เท่า นอกจากนี้สหกรณ์ยังมีอัตราส่วนแสดงความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ยสูงสุดถึง 22.86 เท่า

1.4 ด้านความสามารถในการทำกำไร (Profitability Ratios) สหกรณ์การเกษตรเมืองพาน จำกัด มีความสามารถในการทำกำไรได้ดีที่สุดเนื่องจากสหกรณ์มีอัตรากำไรขั้นต้นสูงสุดคือ 24.94% มีอัตรากำไรจากการดำเนินงานสูงสุดคือ ร้อยละ 20.39 มีอัตรากำไรสุทธิสูงสุดคือ ร้อยละ 12.44 มีอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์สูงสุดคือ ร้อยละ 3.19 และมีอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นถึง ร้อยละ 6.29

2. ผลการวิจัยในภาพรวม จากการวิเคราะห์สุขภาพด้านการเงินของสหกรณ์การเกษตรอำเภอในจังหวัดเชียงรายในภาพรวมโดยใช้ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมทุกด้านจาก 20 ตัวชี้วัด สหกรณ์การเกษตรเมืองพานจำกัด มีสุขภาพด้านการเงินดีที่สุดโดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด 7.30 รองลงมาคือสหกรณ์การเกษตรเมืองเชียงรายจำกัด มีค่าคะแนนเฉลี่ย 7.05 และสหกรณ์การเกษตรเชียงแสนจำกัด มีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด 2.95

อภิปรายผลการวิจัย

วิเคราะห์เปรียบเทียบสุขภาพด้านการเงินของสหกรณ์การเกษตรอำเภอในแต่ละเขตอำเภอในจังหวัดเชียงราย ปี พ.ศ. 2558 ในแต่ละด้าน อภิปรายผลได้ดังนี้

สภาพคล่องทางการเงิน

อัตราส่วนทุนหมุนเวียน เป็นอัตราส่วนที่ใช้วัดความสามารถในการชำระหนี้สินระยะสั้น เป็นเครื่องมือทางการเงินที่ใช้ชี้วัดสถานะทางการเงินระยะสั้นของสหกรณ์ ถ้าอัตรานี้สูงแสดงว่ามีความคล่องตัวมาก โดยทั่วไปเจ้าหนี้ระยะสั้นของสหกรณ์จะให้ความสำคัญต่ออัตราส่วนนี้มาก เนื่องจากโอกาสที่จะได้รับชำระหนี้มีอยู่มากหรือน้อยตามค่าของอัตราส่วน สหกรณ์การเกษตรเมืองเทิง จำกัด และสหกรณ์การเกษตรแม่จัน จำกัด มีอัตรานี้สูงสุดคือ 0.94 เท่า เท่ากัน แต่โดยทั่วไปแล้วยังถือว่าสภาพคล่องยังไม่เหมาะสม เพราะขัดแย้งกับ เฉลิมขวัญ ครุฑบุญยงค์ (2556 : 125) ซึ่งให้ความเห็นว่า โดยทั่วไปธุรกิจที่มีอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนเท่ากับ 2:1 ถึงจะถือว่าเหมาะสม ส่วนสหกรณ์การเกษตรเวียงป่าเป้า จำกัด มีอัตราส่วนนี้ต่ำสุดคือ 0.35 เท่า และสหกรณ์การเกษตรเชียงแสน จำกัด มีอัตราส่วนนี้ 0.64 เท่า แสดงว่าความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้นหรือสภาพคล่องต่ำมาก ย่อมแสดงว่าสหกรณ์มีความปลอดภัยน้อยลง สหกรณ์อาจมีปัญหาในการชำระหนี้ระยะสั้นในอนาคตได้

อัตราส่วนทุนหมุนเวียนเร็ว เป็นอัตราส่วนที่เป็นเครื่องมือชี้วัดทางการเงินที่แสดงถึงความสามารถของสหกรณ์ในการชำระหนี้สินหมุนเวียนด้วยสินทรัพย์หมุนเวียนที่หักสินค้าคงเหลือและค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้าออกแล้ว ทั้งนี้เพื่อพยายามตัดสิ่งซึ่งเป็นปัญหาในการเปลี่ยนแปลงเป็นเงินสดได้ช้าออกไป ถ้าอัตราส่วนนี้มีค่าสูง ก็แสดงว่าธุรกิจมีสภาพคล่องสูง สหกรณ์การเกษตรเมืองเทิง จำกัดมีอัตรานี้สูงสุด 0.92 เท่า และสหกรณ์การเกษตรแม่จัน จำกัด มีอัตราส่วนนี้ 0.91 เท่า แต่โดยทั่วไปยังถือว่าอยู่ในเกณฑ์ไม่เหมาะสมเช่นกัน เพราะขัดแย้งกับ เฉลิมขวัญ ครุธบุญยงค์ (2556 : 127) ซึ่งให้ความเห็นว่า โดยทั่วไปธุรกิจที่มีอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนเร็วเท่ากับ 1:1

ถึงจะถือว่าเหมาะสม ส่วนสหกรณ์การเกษตรเวียงป่าเป้า จำกัด มีอัตรานี้ต่ำสุดคือ 0.33 เท่า และสหกรณ์การเกษตรเชียงแสน จำกัด มีอัตรานี้ 0.52 เท่า แสดงว่าความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้นหรือสภาพคล่องต่ำมาก ย่อมแสดงว่าสหกรณ์มีความปลอดภัยน้อยลง สหกรณ์อาจมีปัญหาในการชำระหนี้ระยะสั้นในอนาคตได้เช่นกัน

ความสามารถในการบริหารสินทรัพย์

อัตราการหมุนเวียนของลูกหนี้ เป็นอัตราส่วนที่เกิดจากการเปรียบเทียบยอดขายสุทธิกับลูกหนี้การค้าเนื่องจากว่าผู้วิจัยไม่ทราบยอดขายสินค้าเป็นเงินเชื่อ จึงใช้ยอดขายสุทธิในการคำนวณ อัตรานี้แสดงให้เห็นถึงจำนวนครั้งถัวเฉลี่ยของลูกหนี้ที่มาซื้อสินค้าหรือบริการจากสหกรณ์ในรอบระยะเวลาบัญชี ถ้าอัตรานี้สูงแสดงว่ากิจการสามารถขายสินค้าได้มาก สหกรณ์การเกษตรป่าแดด จำกัด มีอัตรานี้สูงสุดคือ 63.43 รอบ รองลงมาคือสหกรณ์การเกษตรเมืองเชียงราย จำกัด 53.07 รอบ ซึ่งจะส่งผลไปยังระยะเวลาในการเก็บหนี้โดยใช้เวลาสั้นลง ซึ่งหมายความว่าสหกรณ์สามารถเปลี่ยนลูกหนี้ให้เป็นเงินสดได้เร็วขึ้น โดยสหกรณ์การเกษตรป่าแดด จำกัดมีระยะเวลาในการเก็บหนี้เพียง 5 วันเท่านั้น และรองลงมาก็ยังคงเป็นสหกรณ์การเกษตรเมืองเชียงราย จำกัดเช่นกันที่ 6 วัน ในกรณีนี้อาจจะส่งผลให้อัตราสภาพคล่องของสหกรณ์เพิ่มขึ้น ในทางตรงกันข้าม สหกรณ์การเกษตรเวียงป่าเป้า จำกัด มีอัตราการหมุนของลูกหนี้ต่ำสุดคือ 9.81 รอบ รองลงมาคือสหกรณ์การเกษตรแม่สาย จำกัด 10.09 รอบ ส่งผลทำให้ระยะเวลาในการเก็บนี้ใช้ระยะเวลายาวนานขึ้น หมายความว่าสหกรณ์เปลี่ยนลูกหนี้ให้เป็นเงินสดได้ช้าลง โดยสหกรณ์การเกษตรเวียงป่าเป้า จำกัดใช้เวลานานที่สุด 37วัน และรองลงมาคือสหกรณ์การเกษตรแม่สาย จำกัด ใช้เวลา 36 วัน ซึ่งส่งผลถึงสภาพคล่องของกิจการทำให้สหกรณ์การเกษตรเวียงป่าเป้า จำกัด มีสภาพคล่องต่ำสุด เช่นกันคือ 0.35 เท่า ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ นภาพร นิลาภรณ์กุล (2553 : 18) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่าถ้าอัตรานี้สูงแสดงว่ากิจการขายสินค้าเป็นเงินเชื่อและเก็บหนี้จากลูกหนี้ได้เร็ว นั่นคือลูกหนี้ของกิจการมีสภาพคล่องสูง แต่ถ้าอัตรานี้ต่ำแสดงว่าธุรกิจมีการขายสินค้าเป็นเงินเชื่อและเก็บเงินจากลูกหนี้ได้ช้า

อัตราการหมุนของสินค้า อัตราส่วนนี้แสดงสภาพคล่องของสินค้า ว่าจะหมุนเวียนเปลี่ยนมาเป็นลูกหนี้หรือเงินสดได้เร็วเพียงใด นอกจากนี้ยังแสดงให้ทราบว่าสหกรณ์ถือสินค้าไว้ในระดับที่พอใจ หรือถือไว้มากน้อยเกินไป ซึ่งจะแสดงให้เห็นว่าสหกรณ์มีประสิทธิภาพในการจัดการสินค้าเพียงใด มีหน่วยวัดค่าเป็นรอบ เริ่มต้นตั้งแต่สินค้าเข้ามาแล้วขายออกไป ถ้าจำนวนรอบสูง หมายความว่าระหว่างงวดบัญชีนั้น สหกรณ์ซื้อสินค้าเข้ามาเก็บไว้ไม่นานก็สามารถขายออกไปได้ ส่งผลทำให้สภาพคล่องมีสูง สหกรณ์การเกษตรเวียงป่าเป้า จำกัด มีอัตรานี้สูงสุดคือ 75.68 รอบ ซึ่งส่งผลให้ระยะเวลาถัวเฉลี่ยในการขายสินค้าใช้เวลาน้อยที่สุดคือ 4 วัน และรองลงมาคือสหกรณ์การเกษตรเมืองเชียงราย จำกัด 6 วัน แสดงว่าสหกรณ์การเกษตรเวียงป่าเป้า จำกัด มีการบริหารจัดการในด้านการขายสินค้าได้ดีมาก แต่เป็นการขายด้วยเงินเชื่อ ก่อให้เกิดลูกหนี้จำนวนมาก ถึงแม้ว่าสหกรณ์จะบริหารจัดการลูกหนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพเพราะอัตราการหมุนเวียนของลูกหนี้เพิ่มขึ้นก็ตามแต่อัตราการหมุนของลูกหนี้ก็ต่ำกว่าอัตราการหมุนของสินค้า และระยะเวลาถัวเฉลี่ยในการเก็บหนี้ยาวนาน จึงส่งผลทำให้สภาพคล่องต่ำ ซึ่งต่างจากสหกรณ์การเกษตรเมืองเชียงราย ที่บริหารจัดการสินค้า และลูกหนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่า จึงส่งผลไปยังสภาพคล่องที่ดีกว่า เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับฐาปนา ฉิ่นไพศาล (2554 : 8) ที่กล่าวไว้ว่าถ้าอัตรานี้มีค่ายิ่งสูง ยิ่งแสดงว่าสินค้าของกิจการขายได้เร็วและยังแสดงถึงประสิทธิภาพการบริหารงานของฝ่ายจัดการว่าบริหารสินค้าคงเหลือมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด ไม่ถือสินค้าคงเหลือไว้มากหรือน้อยเกินไป แต่ในทางตรงกันข้าม สหกรณ์การเกษตรเชียงแสน จำกัด มีอัตราการหมุนของสินค้าต่ำสุดคือ 5.17 รอบ รองลงมาคือสหกรณ์การเกษตรแม่สาย จำกัด 6.38 รอบ ซึ่งส่งผลทำให้ระยะเวลาถัวเฉลี่ยในการขายสินค้าของสหกรณ์การเกษตร เชียงแสน จำกัดใช้ระยะเวลายาวนานที่สุดคือ 70 วัน และสหกรณ์การเกษตรแม่สาย จำกัด 57 วัน แสดงว่าสหกรณ์ประสบปัญหาทางด้านการตลาดมีคู่แข่งขันมาก ขายสินค้าได้ช้า ไม่สามารถเปลี่ยนสินค้าเป็นเงินสดหรือลูกหนี้ได้โดยเร็ว สหกรณ์กำลังประสบปัญหาการขาดสภาพคล่องและขาดประสิทธิภาพในการจัดการสินค้าซึ่งต้องได้รับการแก้ไข

อัตราการหมุนของสินทรัพย์ถาวร เป็นการเปรียบเทียบระหว่างค่าขายสุทธิกับสินทรัพย์ถาวรโดยเฉลี่ย อัตราส่วนนี้จะบอกให้ทราบว่าสหกรณ์ลงทุนในสินทรัพย์ถาวรมีประสิทธิภาพเพียงใด สหกรณ์การเกษตรเวียงชัย จำกัด มีอัตรานี้สูงสุดคือ 17.26 รอบ รองลงมาคือสหกรณ์การเกษตรป่าแดด จำกัด 9.91 แสดงว่า สหกรณ์สามารถใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์ถาวรก่อให้เกิดรายได้มาก แต่สหกรณ์การเกษตรแม่สาย จำกัด มีอัตรานี้ต่ำสุดคือ 1.62 รอบ รองลงมาคือสหกรณ์การเกษตรเวียงป่าเป้า จำกัด 2.98 รอบ

แสดงว่า สหกรณ์ใช้สินทรัพย์ถาวรอย่างไม่มีประสิทธิภาพ หรือมีสินทรัพย์ถาวรบางอย่างเสื่อมโทรมใช้งานได้ไม่เต็มที่ สอดคล้องกับ ฐาปนา ฉิ่นไพศาล (2554 : 14) ซึ่งได้ให้ความคิดเห็นว่า หากผู้บริหารใช้สินทรัพย์เพียงเล็กน้อยแต่สามารถทำให้เกิดรายได้สูง แสดงว่าการใช้สินทรัพย์มีประสิทธิภาพ ในทางตรงกันข้ามหากผู้บริหารใช้สินทรัพย์จำนวนมาก แต่ก่อให้เกิดรายได้น้อย แสดงว่าการใช้สินทรัพย์ไม่มีประสิทธิภาพ

อัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์รวมเป็นอัตราส่วนที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างยอดขายสุทธิกับสินทรัพย์รวม อัตราส่วนนี้จะแสดงประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์รวมซึ่งโดยปกติอัตราส่วนนี้จะมีค่าไม่เกิน 1 รอบ สหกรณ์การเกษตรเชียงแสน จำกัดมีอัตรานี้สูงสุดคือ 0.67 รอบ รองลงมาคือสหกรณ์การเกษตร จำกัด 0.57 รอบ แสดงว่าสหกรณ์ใช้สินทรัพย์รวมได้อย่างมีประสิทธิภาพตามความเห็นของ นภาพร นิลาภรณ์กุล และคณะ (2553 : 18) ซึ่งกล่าวว่า เป็นอัตราส่วนที่ใช้วัดประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์ที่มีอยู่ของกิจการ อัตราส่วนนี้เกี่ยวข้องกับการเปรียบเทียบระหว่างยอดขายกับการลงทุนในสินทรัพย์ต่างๆ ของกิจการ การลงทุนในสินทรัพย์แล้วทำให้ยอดขาย (รายได้) เพิ่มขึ้นหรือไม่ แต่ตรงข้ามกับสหกรณ์การเกษตรแม่สาย จำกัด มีอัตรานี้ต่ำสุดคือ 0.19 รอบ รองลงมาคือสหกรณ์การเกษตรแม่จัน จำกัด 0.20 รอบ แสดงว่าสหกรณ์ใช้สินทรัพย์รวมไม่มีประสิทธิภาพอาจมีสินทรัพย์บางรายการที่เกินความต้องการควรตัดจำหน่ายออกไป เพราะสหกรณ์ต้องรับภาระเรื่องค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์ดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับ สมควร วิบูลย์เชื้อ (2558 : 22) ได้ศึกษาวิจัยการบริหารจัดการสหกรณ์อิสลามด้วยเครื่องมือทางการเงิน กรณีศึกษาสหกรณ์ออมทรัพย์อิบนูอัฟฟานพบว่า การใช้ทรัพย์สินให้ผลตอบแทนต่ำเนื่องจากมีการซื้อทรัพย์สินถาวรเพิ่มขึ้นทุกปีแต่ไม่สามารถนำไปสร้างประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ แต่กลับเพิ่มภาระค่าใช้จ่ายเช่น ค่าเสื่อมราคาและค่าซ่อมแซมบำรุงรักษามากกว่ารายได้ทำให้สหกรณ์มีผลการดำเนินงานตกต่ำลง

ความสามารถในการบริหารหนี้สิน

อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม เป็นอัตราส่วนที่เปรียบเทียบระหว่างหนี้สินรวมกับสินทรัพย์รวม โดยแสดงให้เห็นว่าเงินลงทุนในสินทรัพย์ทั้งหมดนั้นได้มาจากหนี้สินเท่าใด หากกิจการใช้เงินทุนจากหนี้สินสูง กิจการมีความเสี่ยงเพิ่มขึ้น สหกรณ์การเกษตรเมืองพาน จำกัด มีอัตรานี้ต่ำสุดคือ ร้อยละ 56.88 รองลงมาคือสหกรณ์การเกษตรแม่จัน จำกัด ร้อยละ 65.89 แสดงว่าสหกรณ์มีสินทรัพย์รวมมากกว่าหนี้สินรวม เจ้าหนี้ของสหกรณ์ย่อมมีความเสี่ยงน้อย หมายถึงว่า ถ้าสหกรณ์ต้องเลิกกิจการเจ้าหนี้มีโอกาสที่จะได้เงินคืน ใกล้เคียงกับเงินต้นที่ให้กู้หรืออาจจะเท่ากันก็ได้ แม้ว่าสินทรัพย์ที่ถูกนำมาขายทอดตลาดโดยปกติแล้วจะต่ำกว่าทุนก็ตาม แต่สหกรณ์การเกษตรเชียงแสน จำกัดมีอัตรานี้สูงสุดคือ ร้อยละ 86.35 รองลงมาคือสหกรณ์การเกษตรเวียงชัย จำกัด ร้อยละ 83.65 แสดงว่าสหกรณ์ใช้เงินทุนจากหนี้สินสูง ทำให้สหกรณ์มีความเสี่ยงทางการเงินเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับ ทรงวิทย์ เจริญกิจธนลาภ (2552 : 144) ซึ่งได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับอัตรานี้ไว้ว่าถ้าอัตรานี้สูงแสดงว่ากิจการมีหนี้สินที่เกิดจากบุคคลภายนอกสูงกว่าส่วนของผู้ถือหุ้น เมื่อเป็นเช่นนี้เจ้าหนี้จะมีความเสี่ยงทางการเงิน (Financial Risk) สูงเช่นกัน แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าอัตราส่วนนี้ต่ำแสดงว่ากิจการมีสินทรัพย์มากเพียงพอที่จะจ่ายชำระหนี้เจ้าหนี้ได้ เจ้าหนี้จะมีความเสี่ยงต่ำ

อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น เป็นอัตราส่วนเปรียบเทียบระหว่างหนี้สินรวมกับส่วนของผู้ถือหุ้น โดยแสดงให้ทราบว่าเงินที่กิจการใช้ในการดำเนินงานนั้นได้จากเจ้าหนี้คิดเป็นอัตราส่วนเท่าใดเมื่อเทียบกับส่วนของผู้ถือหุ้น สหกรณ์การเกษตรเมืองพาน จำกัด มีอัตราส่วนนี้ต่ำสุดคือ ร้อยละ 131.94 รองลงมาคือสหกรณ์การเกษตรแม่จัน จำกัด ร้อยละ 193.24 แสดงว่าสหกรณ์ใช้เงินทุนจากเจ้าของกิจการมากกว่าใช้เงินทุนจากเจ้าหนี้ แสดงว่าสหกรณ์มีความสามารถในการจ่ายชำระหนี้สูง ซึ่งสามารถที่จะก่อหนี้จากบุคคลภายนอกได้เพิ่มขึ้นอีก แต่สหกรณ์การเกษตรเชียงแสน จำกัด มีอัตรานี้สูงสุดคือ ร้อยละ 632.63 รองลงมาคือสหกรณ์การเกษตรเวียงชัย จำกัด ร้อยละ 511.72 แสดงว่าสหกรณ์ใช้เงินทุนจากเจ้าหนี้สูงเมื่อเทียบกับเงินทุนจากเจ้าของกิจการ เจ้าหนี้ก็จะได้รับความคุ้มครองลงลดลง ดังที่ ฐาปนา ฉิ่นไพศาล (2554 : 18) ได้กล่าวไว้ว่า หากอัตราส่วนนี้สูงแสดงว่ากิจการใช้เงินทุนจากเจ้าหนี้สูงเมื่อเทียบกับเจ้าของกิจการ เจ้าหนี้ก็จะได้รับความคุ้มครองลดลง

ความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย เป็นอัตราส่วนนี้เป็นอัตราส่วนที่เกิดจากการนำกำไรก่อนหักดอกเบี้ยจ่ายและภาษีเงินได้ (กำไรจากการดำเนินงาน) เปรียบเทียบกับดอกเบี้ยจ่าย เป็นการวัดความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายประจำทางการเงินที่เกิดจากการรับฝากเงินจากสมาชิก โดยดูว่าสหกรณ์สามารถทำกำไรจากการดำเนินงานได้เป็นกี่เท่าของดอกเบี้ย หรือดูว่าสหกรณ์มีกำไร

เพียงพอที่จะจ่ายดอกเบี้ยหรือไม่ สหกรณ์การเกษตรเมืองพาน จำกัด มีอัตรานี้สูงสุดคือ 22.86 เท่า รองลงมาคือสหกรณ์การเกษตรแม่สาย จำกัด 6.55 เท่า แสดงว่าสหกรณ์มีความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ยสูง ความเสี่ยงทางการเงินของสหกรณ์จะน้อยลง แต่สหกรณ์การเกษตรเชียงแสน จำกัดมีอัตรานี้ต่ำสุดคือ 1.59 เท่า รองลงมาคือสหกรณ์การเกษตรพญาเม็งราย จำกัด 1.28 เท่า แสดงว่าสหกรณ์มีความเสี่ยง แม้แต่เรื่องของการชำระดอกเบี้ยก็ยังมีปัญหา เมื่อเป็นเช่นนี้สมาชิกย่อมไม่มีความเชื่อมั่นในการฝากเงินกับสหกรณ์เพื่อหาดอกผลในอนาคตอาจจะมีการถอนหุ้นคืน ทำให้เกิดผลกระทบต่อการดำรงอยู่ของสหกรณ์ได้ในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของทรงวิทย์ เจริญกิจธนลาภ (2552 : 145) ที่ได้แสดงความคิดเห็นว่าถ้าอัตราส่วนนี้สูงแสดงว่ากิจการมีความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ยสูง เมื่อเป็นเช่นนี้เจ้าหนี้ (สมาชิกผู้ฝากเงิน)ก็แน่ใจได้ว่าจะได้รับชำระหนี้ (ดอกเบี้ยเงินฝาก) ในทางตรงกันข้ามถ้าอัตราส่วนนี้ต่ำแสดงว่ากิจการมีความเสี่ยง แม้แต่ในเรื่องของการชำระดอกเบี้ยก็ยังมีปัญหา เมื่อเป็นเช่นนี้เจ้าหนี้ก็ย่อมไม่ให้กู้เงิน (นำเงินมาฝาก)

ความสามารถในการทำกำไร

อัตรากำไรขั้นต้น อัตรานี้เป็นการวัดความสามารถในการบริหารจัดการ แสดงให้เห็นถึงรายได้จากการขายคงเหลือหลังจากหักต้นทุนขายแล้ว สหกรณ์การเกษตรเมืองพาน จำกัด มีอัตรานี้สูงสุดคือ ร้อยละ 24.94 รองลงมาคือสหกรณ์การเกษตรแม่จัน ร้อยละ 22.67 แสดงว่าสหกรณ์มีความสามารถในการทำกำไร แต่สหกรณ์การเกษตรป่าแดด จำกัด มีอัตรานี้ต่ำสุดคือ ร้อยละ 6.34 รองลงมาคือสหกรณ์การเกษตรเชียงแสนจำกัด ร้อยละ 7.17 อันเนื่องมาจากยอดขายน้อยหรือไม่ก็ต้นทุนขายสูง เนื่องจากจะต้องมีการปรับปรุงแก้ไขและควบคุมต้นทุนอย่างเข้มงวด ซึ่งอาจจะมาจากความต้องการของตลาดลดลง หรือภาวะการแข่งขันสูง หรือต้นทุนต่อหน่วยเพิ่มขึ้น เนื่องจากประสิทธิภาพในการผลิตลดลง

อัตรากำไรจากการดำเนินงาน เป็นอัตรากำไรหลังหักต้นทุนขาย และค่าใช้จ่ายเฉพาะธุรกิจ ธุรกิจต้องการให้กำไรจากการดำเนินงานต่อยอดขายมีค่าสูง เพราะเป็นผลสำเร็จในการลดต้นทุนขายและค่าใช้จ่ายเฉพาะธุรกิจ เนื่องจากการมีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ สหกรณ์การเกษตรเมืองพาน จำกัดมีอัตรานี้สูงสุดคือ ร้อยละ 20.39 รองลงมาคือสหกรณ์การเกษตรแม่จัน จำกัด ร้อยละ 18.15 แสดงว่าสหกรณ์มีความสามารถในการทำกำไร แต่สหกรณ์การเกษตรเชียงแสน จำกัด มีอัตรานี้ต่ำสุดคือ 4.44 เท่า รองลงมาคือสหกรณ์การเกษตรเวียงชัย จำกัด 2.85 เท่า แสดงว่าสหกรณ์ที่มีอัตรากำไรจากการดำเนินงานติดลบเพราะไม่สามารถควบคุมค่าใช้จ่ายเฉพาะธุรกิจได้ เป็นสัญญาณเตือนภัยความล้มเหลวทางการเงินเพราะสอดคล้องกับงานวิจัยของ สัญญา ชัยวงศ์ (2553 : 56) ซึ่งการศึกษาพบว่า อัตราส่วนทางการเงินที่มีความสำคัญที่สุดคือกลุ่มอัตราส่วนวิเคราะห์ปัจจัย 1 ปี ก่อนเกิดปัญหาความล้มเหลวทางการเงิน ประกอบด้วยอัตราส่วนที่สำคัญ 7 อัตราส่วน และอัตราส่วนกำไรจากการดำเนินงาน เป็นอัตราส่วนหนึ่งในอัตราส่วนดังกล่าว การวิจัยสามารถพยากรณ์ความแม่นยำใน 1 ปี ก่อนเกิดปัญหาความล้มเหลวทางการเงินได้ถูกต้องเฉลี่ย ร้อยละ 97.1 ซึ่งเป็นระดับที่ยอมรับได้

อัตรากำไรสุทธิ เป็นอัตราส่วนที่เปรียบเทียบระหว่างกำไรสุทธิต่อยอดขาย ซึ่งแสดงให้ทราบถึงความสามารถในการหากำไรของธุรกิจหลังหักค่าใช้จ่ายต่างๆ ออกแล้ว สหกรณ์การเกษตรเมืองพาน จำกัดมีอัตรานี้สูงสุดคือ ร้อยละ 12.44 รองลงมาคือสหกรณ์การเกษตรแม่จัน จำกัด ร้อยละ 10.15 แสดงว่าสหกรณ์มีความสามารถในการทำกำไรเพราะสามารถบริหารจัดการค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานได้เป็นอย่างดี แต่สหกรณ์การเกษตรเชียงแสน จำกัด มีอัตรานี้ต่ำสุดคือ (8.77) รองลงมาคือสหกรณ์การเกษตรเวียงชัย จำกัด (4.32) ซึ่งสหกรณ์ตกอยู่ในสภาวะขาดทุน ทั้งสองสหกรณ์ อันเนื่องมาจากไม่สามารถควบคุมค่าใช้จ่ายธุรกิจเฉพาะและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันเป็นสัญญาณเตือนภัยถึงความล้มเหลวทางการเงินในอนาคตได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพรินทร์ ชลไพศาล (2557 : 36) ได้ศึกษาถึงสัญญาณเตือนภัยทางธุรกิจ ผลการ ศึกษาพบว่า อัตราส่วนทางการเงินที่สามารถส่งสัญญาณเตือนภัยทางธุรกิจมีเพียงบางตัวเท่านั้น ซึ่งประกอบด้วย อัตรากำไรสุทธิ โดยแบบจำลองมีความสามารถในการเตือนภัยได้แม่นยำที่สุดคือระยะเวลา 2 ปี ก่อนการถูกเพิกถอนหลักทรัพย์ ความถูกต้องในการพยากรณ์ร้อยละ 95.10

อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) เป็นการเปรียบเทียบระหว่างกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวม ซึ่งแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการจัดการสินทรัพย์รวมเพื่อก่อให้เกิดผลตอบแทนมากน้อยเพียงใด สหกรณ์การเกษตรเมืองพาน จำกัด มีอัตรานี้สูงสุดคือ ร้อยละ 3.19 รองลงมาคือสหกรณ์การเกษตรแม่จัน จำกัดร้อยละ 2.08 แสดงว่าสหกรณ์มีประสิทธิภาพในการจัดการสินทรัพย์ก่อให้เกิดผลตอบแทนคุ้มค่ากว่าสหกรณ์อื่น แต่สหกรณ์การเกษตรเชียงแสน จำกัด มีอัตรานี้ต่ำสุดคือ (36.62) รองลงมาคือ

สหกรณ์การเกษตรเวียงชัย จำกัด (12.61) แสดงว่าสหกรณ์ไม่มีประสิทธิภาพในการจัดการสินทรัพย์ เป็นสัญญาณเตือนภัยในความล้มเหลวทางการเงินในอนาคตเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพรินทร์ ชลไพศาล (2557) ได้ศึกษาถึงสัญญาณเตือนภัยทางธุรกิจ ผลการศึกษาพบว่า อัตราส่วนทางการเงินที่สามารถส่งสัญญาณเตือนภัยทางธุรกิจ มีเพียงบางตัวเท่านั้นซึ่งประกอบด้วย อัตราส่วนผลตอบแทนจากสินทรัพย์ โดยแบบจำลองมีความสามารถในการเตือนภัยได้แม่นยำที่สุดคือระยะเวลา 2 ปี ก่อนการถูกเพิกถอนหลักทรัพย์ ความถูกต้องในการพยากรณ์ร้อยละ 95.10

อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) เป็นการเปรียบเทียบระหว่างกำไรของส่วนผู้ถือหุ้นกับส่วนของผู้ถือหุ้น ผลลัพธ์ที่ได้แสดงให้ทราบว่าผู้ถือหุ้นลงทุนไปแล้วจะได้ผลตอบแทนมากน้อยเพียงใด สหกรณ์การเกษตรเมืองเทิง จำกัด มีอัตราส่วนนี้สูงสุดคือ ร้อยละ 9.83 รองลงมาคือสหกรณ์การเกษตรเวียงป่าเป้า จำกัด ร้อยละ 9.71 แสดงว่า ผู้ถือหุ้นที่เป็นสมาชิกของสหกรณ์ได้รับผลตอบแทนจากการซื้อหุ้นของสหกรณ์ได้มากกว่าสหกรณ์อื่น ถ้าอัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้นสูง ผลที่ตามมาคือความต้องการถือครองหุ้นของสหกรณ์ก็มีความต้องการสูงด้วยเช่นกันแต่สหกรณ์การเกษตรเชียงแสน จำกัด มีอัตรานี้ต่ำสุดคือ (36.62) รองลงมาคือสหกรณ์การเกษตรเวียงชัย จำกัด (12.61) รวมทั้งสหกรณ์การเกษตรพญาเม็งราย จำกัด (4.88) แสดงว่าสหกรณ์ไม่สามารถจ่ายผลตอบแทนให้กับผู้ถือหุ้นซึ่งเป็นสมาชิกได้เพราะสหกรณ์ตกอยู่ในภาวะขาดทุน นับว่าเป็นปัญหาความล้มเหลวทางการเงินที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตได้ ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับผลงานการวิจัยของ สัญญา ชัยวงศ์ (2553) พบว่า อัตราส่วนทางการเงินที่มีความสำคัญที่สุดคือกลุ่มอัตราส่วนวิเคราะห์ปัจจัย 1 ปีก่อนเกิดปัญหาความล้มเหลวทางการเงินประกอบด้วยอัตราส่วนที่สำคัญ 7 อัตราส่วน และอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้นเป็นอัตราส่วนหนึ่งในอัตราส่วนดังกล่าว การวิจัยสามารถพยากรณ์ความแม่นยำใน 1 ปีก่อนเกิดปัญหาความล้มเหลวทางการเงินได้ถูกต้องเฉลี่ย ร้อยละ 97.1 ซึ่งเป็นระดับที่ยอมรับ

การวิเคราะห์เปรียบเทียบสุขภาพด้านการเงินของสหกรณ์การเกษตรอำเภอในแต่ละเขตอำเภอในจังหวัดเชียงราย ปี พ.ศ. 2558 ในภาพรวม อภิปรายผลได้ดังนี้

จากการวิจัยในครั้งนี้พบว่าสหกรณ์การเกษตรเมืองพาน จำกัด เป็นสหกรณ์ที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ หรือ Best Practice ในภาพรวมของทุกๆ ด้าน กล่าวคือ สหกรณ์มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด 7.30 เนื่องจากการกำหนดค่าคะแนนตามอัตราส่วนทางการเงินที่ใช้เป็นตัวชี้วัดสุขภาพด้านการเงินของสหกรณ์จำนวน 10 แห่ง ปรากฏว่าตัวชี้วัดที่ทำให้สหกรณ์การเกษตรเมืองพาน จำกัด ได้ค่าคะแนนสูงสุด (10 คะแนน) มีทั้งหมด 7 ตัวชี้วัด ดังต่อไปนี้

1. อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม (Debt to Total Asset Ratio) ใช้เกณฑ์การวัดค่า “ต่ำ” หมายความว่าสหกรณ์การเกษตรเมืองพาน จำกัด มีระดับอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวมต่ำเมื่อเทียบกับสหกรณ์อื่นๆ (56.88) ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ ทรงวิทย์ เจริญกิจธนลาภ (2552 : 144) ที่ได้แสดงความเห็นว่า ถ้าอัตราส่วนนี้ต่ำ แสดงว่ากิจการมีสินทรัพย์มากเพียงพอที่จะจ่ายชำระหนี้เจ้าหนี้ได้ เจ้าหนี้จะมีความเสี่ยงทางการเงินต่ำ

2. อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Total Debt to Equity Ratio) ใช้เกณฑ์การวัดค่า “ต่ำ” หมายความว่าสหกรณ์การเกษตรเมืองพาน จำกัด มีระดับอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้นต่ำกว่าสหกรณ์อื่นๆ (313.94) ซึ่งขัดแย้งกับความเห็นของ ฐาปนา ฉิ่นไพศาล (2554 : 19) ได้อธิบายว่าหากอัตรานี้สูง แสดงว่ากิจการใช้เงินทุนจากเจ้าหนี้สูงเมื่อเทียบกับเจ้าของกิจการ เจ้าหนี้ก็จะได้รับความคุ้มครองลดลง แต่ถึงแม้ว่าอัตรานี้จะต่ำกว่าอัตราเดียวกันของสหกรณ์อื่นๆ แต่โดยทั่วถือว่าระดับอัตรา ร้อยละ 313.94 เป็นอัตราที่สูงมาก ดังนั้นเจ้าหนี้จะมีความเสี่ยงทางการเงินยังคงสูงอยู่เช่นกัน

3. อัตราส่วนความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย (Time Interest Earned Ratio : TIE) ใช้เกณฑ์การวัดค่า “สูง” หมายความว่าสหกรณ์การเกษตรเมืองพาน จำกัด มีระดับอัตราส่วนความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ยสูงกว่าสหกรณ์อื่นๆ (26.86 เท่า) ซึ่ง ทรงวิทย์ เจริญกิจธนลาภ (2552 : 45) ได้แสดงความคิดเห็นไว้ว่า ถ้าอัตราส่วนนี้สูง แสดงว่ากิจการมีความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ยสูง เมื่อเป็นเช่นนี้ เจ้าหนี้ก็แน่ใจได้ว่าจะได้รับชำระหนี้ (ดอกเบี้ยเงินรับฝาก) อย่างไม่มีปัญหาใด

4. อัตรากำไรขั้นต้น (Gross Margin Ratio) ใช้เกณฑ์การวัดค่า “สูง” หมายความว่าสหกรณ์การเกษตรเมืองพาน จำกัด มีระดับอัตรากำไรขั้นต้นสูงกว่าสหกรณ์อื่นๆ (24.94) โดย นภาพร นิลาภรณ์กุล และคณะ (2553 : 21) ได้ให้เหตุผลสนับสนุนว่า

อัตรานี้บอกให้ทราบว่ากิจการมีกำไรขั้นต้นเป็นร้อยละเท่าใดของยอดขายสุทธิ อัตราส่วนนี้ยิ่งสูงยิ่งดีแสดงความสามารถในการทำกำไร

5. อัตรากำไรจากการดำเนินงาน (Operating Profif Magin Ratio) ใช้เกณฑ์การวัดค่า “สูง” หมายความว่าสหกรณ์การเกษตรเมืองพาน จำกัด มีระดับอัตรากำไรจากการดำเนินงานสูงกว่าสหกรณ์อื่นๆ (20.39) โดย สมชาย สุภัทรกุล และคณะ (2556 : 65) ได้อธิบายไว้ว่า อัตรานี้จะบอกให้ทราบว่า กิจการมีกำไรจากการดำเนินงานเป็นร้อยละเท่าใดของยอดขายสุทธิ ดังนั้นอัตราส่วนนี้ยิ่งสูงยิ่งดี แสดงความสามารถในการทำกำไร

6. อัตรากำไรสุทธิ (Net Profit Margin Ratio) ใช้เกณฑ์การวัดค่า “สูง” หมายความว่าสหกรณ์การเกษตรเมืองพาน จำกัด มีอัตรากำไรสุทธิสูงกว่าสหกรณ์อื่นๆ (12.44) ซึ่งสอดคล้องกับ สมชาย สุภัทรกุล และคณะ (2556 : 67) ให้เหตุผลสนับสนุนว่าเป็นอัตราส่วนของกำไรสำหรับงวดต่อรายได้รวม ซึ่งหมายถึงกำไรที่คำนึงถึงค่าใช้จ่ายต่างๆ ทุกประเภทไม่ว่าจะเป็นต้นทุนขาย ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานอื่นๆ ค่าใช้จ่ายทางการเงินและภาษีเงินได้นิติบุคคล อัตรานี้บอกให้ทราบว่า กิจการมีกำไรสุทธิเป็นร้อยละเท่าไหร่ของยอดขายสุทธิ อัตราส่วนนี้ยิ่งสูงยิ่งดี แสดงถึงความสามารถในการทำกำไร

7. อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (Return on Asset Ratio : ROA) ใช้เกณฑ์การวัดค่า “สูง” หมายความว่า สหกรณ์การเกษตรเมืองพานจำกัด มีระดับอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์สูงกว่าสหกรณ์อื่นๆ (3.19) สอดคล้องกับ นภาพร นิลาภรณ์กุล และคณะ (2553 : 22) อธิบายไว้ว่า เป็นอัตราที่แสดงว่ากิจการใช้สินทรัพย์ได้มีประสิทธิภาพเพียงใด หรืออาจเป็นสินทรัพย์ที่ใช้ประโยชน์ได้น้อย เนื่องจากเสื่อมคุณภาพ ถ้าอัตรานี้สูง แสดงว่ากิจการใช้สินทรัพย์แล้วก่อให้เกิดกำไรสูง แต่ถ้าอัตราส่วนนี้ต่ำ แสดงว่ากิจการใช้สินทรัพย์แล้วก่อให้เกิดกำไรน้อย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สร้างความตระหนักให้สมาชิกทุกคนคำนึงถึงการเป็นเจ้าของสหกรณ์ตามอุดมการณ์ของสหกรณ์ที่ว่าเป็นความร่วมมือกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อแก้ไขปัญหาในการประกอบอาชีพและยกระดับความเป็นอยู่ของประชากรให้ดีขึ้น

2. รณรงค์ให้สมาชิก ใช้สิทธิในการเลือกคณะกรรมการบริหารสหกรณ์และผู้ตรวจสอบกิจการ เพื่อตรวจสอบการดำเนินงานของสหกรณ์ซึ่งสมาชิกทุกคนมีสิทธิเสมอภาคกันเพราะการที่สมาชิกส่วนใหญ่ไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการเลือกคณะกรรมการบริหารสหกรณ์และผู้ตรวจสอบกิจการ เป็นสาเหตุของปัญหาการทุจริต และการดำเนินงานอย่างไม่มีประสิทธิภาพประสบกับภาวะขาดทุนซึ่งมีผลกระทบต่อสมาชิกในระยะยาว

3. สหกรณ์ควรมุ่งเน้นในด้านการตรวจสอบและการควบคุมภายในเกี่ยวกับสินค้าคงเหลือของสหกรณ์ทุกประเภทโดยมีวิธีการที่เหมาะสมกับการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรดังนี้

3.1 ตรวจสอบการส่งมอบและรับมอบสินค้าว่ามีการตรวจนับจำนวน มีการดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบและมีการรับสินค้าภายในกำหนดวันที่ระบุไว้

3.2 ตรวจดูว่าเอกสารใบจ่ายสินค้ามีลายมือชื่อผู้อนุมัติถูกต้องตรงกับตัวอย่างที่มีอยู่และมีการตรวจสอบเอกสารใบจ่ายสินค้าก่อนจ่ายสินค้าทุกครั้ง

3.3 เอกสารใบรับหรือจ่ายสินค้าหากมีรอยขูด ลบ ขีดฆ่า และแก้ไขควรแน่ใจว่ามีลายเซ็นชื่อผู้มีอำนาจกำกับไว้อย่างถูกต้องทุกที่

3.4 สังเกตการณ์การจ่ายสินค้าว่ามีการตรวจนับ ชั่ง ตวง วัด ปริมาณสินค้าทุกครั้งและมีเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบคลังสินค้า ควบคุมดูแลตลอดเวลา โดยเจ้าหน้าที่ดังกล่าวมีการลงนามในเอกสาร ใบจ่ายสินค้า ซึ่งมีสำเนาใบจ่ายสินค้า (หรือสมุดคุมการจ่ายสินค้า)ไว้เป็นหลักฐาน

3.5 ตรวจสอบว่าสินค้าที่ตรวจรับไว้ในคลังสินค้าได้มีการสุ่มตัวอย่างเพื่อทดสอบคุณภาพอย่างเหมาะสม กรณีที่สินค้าที่ไม่ผ่านเกณฑ์ทดสอบคุณภาพแต่ยังสามารถขายได้ กิจการต้องทำเครื่องหมายกำกับไว้อย่างเด่นชัดว่าเป็นสินค้าชั้นสอง และ

มีการควบคุมจำนวนและราคาไว้อย่างรัดกุม โดยแยกการจัดเก็บไว้ต่างหากจากสินค้าที่ผ่านการทดสอบคุณภาพโดยเฉพาะสินค้าประเภทข้าวเปลือก

3.6 ตรวจสอบการควบคุมยานพาหนะเข้า – ออกบริเวณที่จ่ายสินค้าว่ามีความรัดกุมเพียงพอและสม่ำเสมอ รวมทั้งมีการบันทึกการเข้า – ออกของยานพาหนะไว้เป็นหลักฐานทุกครั้ง

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อเป็นมุมมองทั้งสองด้านต่อการบริหารจัดการสหกรณ์การเกษตรของคณะกรรมการและทัศนะคติของสมาชิกสหกรณ์ต่อการบริหารจัดการของคณะกรรมการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตร ดังนั้น ควรวิจัยทัศนะคติของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรต่อการบริหารจัดการของคณะกรรมการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรอำเภอในจังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ด้านกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ควรใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกของสหกรณ์การเกษตรทุกสหกรณ์โดยมีการกระจายกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนของสมาชิกในแต่ละสหกรณ์อย่างครอบคลุมและทั่วถึง เพื่อเป็นตัวแทนที่ดี ทำให้ข้อมูลที่ได้มีความสมบูรณ์ ส่งผลให้การวิจัยมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้นตามมา

2. ด้านวิธีการจัดเก็บข้อมูล ผู้วิจัยควรจัดเก็บและรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เนื่องจากสมาชิกของสหกรณ์เป็นเกษตรกร ไม่มีความถนัดในการกรอกข้อมูล และขาดความเข้าใจในเนื้อหาของแบบสอบถาม ซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ ครอบคลุม และมีความสมบูรณ์ ซึ่งจะส่งผลให้การวิจัยมีความน่าเชื่อมากยิ่งขึ้นด้วยเช่นกัน

เอกสารอ้างอิง

เฉลิมขวัญ ครุฑบุญยงค์. (2556). **การจัดการการเงิน**. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดยูเคชั่น.

ฐาปนา ฉิ่นไพศาล. (2554). **การจัดการการเงิน**. กรุงเทพฯ : ยงพลเทรดดิ้ง.

ทรงวิทย์ เจริญกิจธนลาภ. (2552). **การวิเคราะห์รายงานทางการเงิน**. กรุงเทพฯ : โสภณการพิมพ์.

นภาพร นิลาภรณ์กุล และคณะ. (2553). **การเงินธุรกิจ**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์.

นันทนา น้อยบุญเติม. (2558).**หัวหน้าสำนักตรวจบัญชีสหกรณ์จังหวัดเชียงราย.** สัมภาษณ์. 13 พฤศจิกายน 2558

ไพรินทร์ ชลไพศาล.(2557). **สัญญาณเตือนภัยทางธุรกิจ กรณีศึกษาบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

สมควร เอื้อวิบูลย์. (2558). **การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการสหกรณ์อิสลามด้วยเครื่องมือทางการเงินกรณีศึกษา : สหกรณ์ออมทรัพย์อิบนูอัฟฟานจำกัด.** สืบค้นเมื่อ 8 ธันวาคม 2558 จาก www.cad.go.th.

สมชาย สุภัทรกุลและคณะ. (2556). **การบัญชีสำหรับผู้บริหารและผู้ประกอบการ**. กรุงเทพฯ : ฟิสิกส์ เซ็น เตอร์.

สัญญา ชัยวงศ์. (2553). **การศึกษาอัตราส่วนทางการเงินเพื่อพยากรณ์ความล้มเหลวทางการเงิน**. วิทยานิพนธ์. วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.